

Υπόθεση C-686/19

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

18 Σεπτεμβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Augstākā tiesa (Senāts) (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

12 Σεπτεμβρίου 2019

Προσφεύγουσα και αναιρεσείουσα:

SIA «Soho Group»

Αναιρεσίβλητο:

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (Κέντρο για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών)

[παραλειπόμενα]

Τμήμα διοικητικών διαφορών

Latvijas Republikas Senāts (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Λεττονίας, Λεττονία)

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ρίγα, 12 Σεπτεμβρίου 2019

Το [Augstākā] tiesa [παραλειπόμενα] [σύνθεση του αιτούντος δικαστηρίου]

εξέτασε, κατά την έγγραφη διαδικασία, την ασκηθείσα από την SIA «Soho Group» αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Administratīvā apgabaltiesa (διοικητικού εφετείου) της 4ης Δεκεμβρίου 2018 εκδοθείσας στο πλαίσιο ένδικης διοικητικής διαδικασίας κινηθείσας με την ασκηθείσα από την SIA «Soho Group» προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του Patērētāju aizsardzības centrs (Κέντρου για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών) της 21ης Φεβρουαρίου 2017 που εκδόθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας λόγω προσβολής των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών [παραλειπόμενα].

Ιστορικό της διαφοράς

Εκθεση πραγματικών περιστατικών

[1] Το Κέντρο για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών διενήργησε έλεγχο προκειμένου να διαπιστώσει εάν οι πληροφορίες σχετικά με τις προσφερόμενες από την SIA «Soho Group» εξ αποστάσεως υπηρεσίες, όπως αυτές εκτίθεντο στον ιστότοπο www.sohocredit.lv, ήταν σύμφωνες με τους κανόνες που διέπουν τα δικαιώματα των καταναλωτών.

[2] Βάσει του ελέγχου, το Κέντρο για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών διαπίστωσε ότι η SIA «Soho Group» προσέφερε συμβάσεις πιστώσεως στις οποίες μια από τις ρήτρες, υπό τον τίτλο «Παράταση της προθεσμίας αποπληρωμής του δανείου», είχε ως εξής:

«6.1 Ο δανειολήπτης δύναται να παρατείνει την προθεσμία αποπληρωμής του δανείου.

6.2. Η προθεσμία αποπληρωμής του δανείου μπορεί να παραταθεί εάν ο δανειολήπτης καταβάλει την προμήθεια παρατάσεως δια καταθέσεως στον λογαριασμό του πιστωτικού φορέα. Με την καταβολή της προμήθειας παρατάσεως, ο δανειολήπτης οφείλει να αναφέρει στην εντολή πληρωμής τον αριθμό της συμβάσεως και να αναγράψει τη λέξη «παράταση» (παραδείγματος χάριν: R.N. 308 παράταση). Μετά την είσπραξη της προμήθειας παρατάσεως, ο πιστωτικός φορέας ενημερώνει τον δανειολήπτη για την παράταση των δόσεων του δανείου, όπως αυτές αναφέρονται στις ειδικές διατάξεις της συμβάσεως ή στο χρονοδιάγραμμα καταβολής δόσεων, ή για την απόρριψη του αιτήματος παρατάσεως, τηλεφωνικώς στον αριθμό κινητού τηλεφώνου του δανειολήπτη που έχει δηλωθεί κατά την καταχώρισή του. Ο πιστωτικός φορέας δύναται να απορρίψει το αίτημα παρατάσεως. Ο πιστωτικός φορέας δεν υποχρεούται να αιτιολογήσει την απόρριψη του αιτήματος παρατάσεως. Σε περίπτωση ενημερώσεως του δανειολήπτη από τον πιστωτικό φορέα σχετικά με την απόρριψη του αιτήματός του παρατάσεως, ο πιστωτικός φορέας χρησιμοποιεί το εισπραχθέν ως προμήθεια παρατάσεως ποσό για τη μερική αποπληρωμή του δανείου, της προμήθειας χορηγήσεως του δανείου ή των τόκων, καθώς και για την πληρωμή των τόκων υπερημερίας, εφόσον έχει χωρήσει υπολογισμούς τους σύμφωνα με τις ρήτρες της συμβάσεως. Στην περίπτωση αυτή, ο δανειολήπτης οφείλει, κατά τη λήξη του δανείου, να καταβάλει όλο το υπολειπόμενο ποσό του δανείου και την προμήθεια χορηγήσεως του δανείου ή το αναγραφόμενο στο χρονοδιάγραμμα καταβολής δόσεων ποσό.

6.3. Με την καταβολή της προμήθειας παρατάσεως, η προθεσμία αποπληρωμής του δανείου παρατείνεται ως εξής: **[σελ. 2 του πρωτοτύπου]**

6.3.1. Εάν το δάνειο έχει χορηγηθεί με προθεσμία αποπληρωμής έως 30 (τριάντα) ημέρες, η προθεσμία αυτή παρατείνεται από την τελευταία ημέρα αποπληρωμής του δανείου έως την ημερομηνία που αναφέρεται στο αίτημα

παρατάσεως, το οποίο έχει υποβληθεί από τον δανειολήπτη και έχει εγκριθεί από τον πιστωτικό φορέα.

6.3.2. Εάν το δάνειο έχει χορηγηθεί με προθεσμία αποπληρωμής έως 12 (μήνες), [στην περίπτωση αυτή] η αναγραφόμενη στο χρονοδιάγραμμα καταβολής δόσεων ημερομηνία αποπληρωμής του δανείου και των τόκων παρατείνεται κατά έναν ημερολογιακό μήνα».

Η ρήτρα υπό τον τίτλο «Ποσό, χορήγηση και αποπληρωμή του δανείου» ορίζει τα εξής:

«5.5. Σε αντάλλαγμα της χορηγήσεως του δανείου και της χρήσεως ή παρατάσεώς του, ο δανειολήπτης καταβάλλει στον πιστωτή αμοιβή για τη χρήση του δανείου:

[...]

5.5.2. Προμήθεια παρατάσεως του δανείου, η οποία τελεί σε συνάρτηση προς το ποσό και τη διάρκεια του δανείου, στην περίπτωση που ο δανειολήπτης επιθυμεί να παρατείνει την προθεσμία αποπληρωμής του δανείου, όπως αυτή ορίζεται στους ειδικούς όρους, στα τιμολόγια ή στο χρονοδιάγραμμα καταβολής δόσεων.»

[3] Το Κέντρο για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών συνήγαγε από τον διενεργηθέντα έλεγχο ότι η SIA «Soho Group» προσέφερε στους καταναλωτές συμβάσεις πιστώσεως το συνολικό ημερήσιο κόστος των οποίων δεν ήταν σύμφωνο με τη διάταξη του άρθρου 8, παράγραφος 2, σημείο 3, του Patērētāju tiesību aizsardzības likums (νόμου για την προστασία των καταναλωτών) όσον αφορά την παράταση της προθεσμίας αποπληρωμής της πιστώσεως. Ως εκ τούτου, [έκρινε ότι] τα έξοδα της συμβάσεως πιστώσεως για τους καταναλωτές-πελάτες SIA «Soho Group» δεν ήταν αναλογικά ούτε σύμφωνα με τις θεμιτές εμπορικές πρακτικές, κατά τη διάταξη του άρθρου 8, παράγραφος 2, σημείο 2, του νόμου για την προστασία των καταναλωτών. Το Κέντρο για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών, εκτιμώντας ότι το συνολικό κόστος της πιστώσεως περιελάμβανε τα έξοδα παρατάσεως της πιστώσεως, δεδομένου ότι οι διατάξεις περί παρατάσεως της πιστώσεως αποτελούσαν τμήμα των συμφωνηθεισών από τον πιστωτή και δανειολήπτη ρητρών και όρων της συμβάσεως, επέβαλε στην SIA «Soho Group» πρόστιμο 25 000 ευρώ.

[4] Η SIA «Soho Group», χωρίς να αμφισβητεί τα πραγματικά περιστατικά, άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως του Κέντρου για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών ενώπιον του administratīvā rajona tiesa (διοικητικού πρωτοδικείου) με την οποία προσήπτε στο Κέντρο αυτό εσφαλμένη ερμηνεία των ως άνω νομοθετικών κανόνων.

[5] Το Administratīvā apgabaltiesa (περιφερειακό διοικητικό εφετείο), επιληφθέν της εφέσεως, απέρριψε, με απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2018, την προσφυγή. Το σκεπτικό της αποφάσεως αυτής είναι το ακόλουθο:

[5.1] Από τη διάταξη του άρθρου 1, σημείο 9, του νόμου για την προστασία των καταναλωτών συνάγεται ότι το συνολικό κόστος της πιστώσεως νοείται ότι περιλαμβάνει τα πάσης φύσεως έξοδα που βαρύνουν τον καταναλωτή για τη χορήγηση ή τη χρήση της πιστώσεως και είναι γνωστά από τον πιστωτή, πλην των συμβολαιογραφικών δαπανών. Το συνολικό κόστος της πιστώσεως περιλαμβάνει, παραδείγματος χάριν, τους τόκους για τη χρήση της πιστώσεως, την καταβολή προμηθειών, διάφορα διοικητικά έξοδα, παραδείγματος χάριν, για την προετοιμασία της δανειακής συμβάσεως, για ελέγχους φερεγγυότητας, για τη χορήγηση της πιστώσεως, έξοδα επιβεβαιώσεως, έξοδα διαμεσολαβήσεως στην πίστωση, τα οποία καταβάλλονται από τον καταναλωτή, κ.λπ.

[5.2] Ο όρος «συνολικό κόστος της πιστώσεως» που χρησιμοποιεί η απόφαση 1219 του Υπουργικού Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2016, υπό τον τίτλο «Noteikumi par patērētāja kredītēšanu» (Διατάξεις περί της καταναλωτικής πίστεως), στην παράγραφο της 6, αναφέρεται στον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου της πιστώσεως, όπως επιπλέον επιβεβαιώνει τόσο ο αντίστοιχος τίτλος του κεφαλαίου της αποφάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου, στο πλαίσιο συστηματικής ερμηνείας των νομοθετικών κανόνων, όσο και, παραδείγματος χάριν, η παράγραφος 8 της εν λόγω αποφάσεως, κατά την οποία «ο υπολογισμός [του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου] γίνεται σύμφωνα με το τεκμήριο ότι η σύμβαση πιστώσεως εξακολουθεί να ισχύει για όλη τη συμφωνηθείσα διάρκεια της και ότι ο πιστωτικός φορέας και ο καταναλωτής εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τους όρους και κατά τις ημερομηνίες που έχουν καθορισθεί στη σύμβαση πιστώσεως». Με άλλα λόγια, ο υπολογισμός του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου της πιστώσεως βασίζεται σε εκείνη την χρονική περίοδο κατά την οποία τεκμαίρεται ότι ο πιστωτικός φορέας και ο καταναλωτής εκπληρώνουν τις δεσμεύσεις τους κατά τις ημερομηνίες και σύμφωνα με τους όρους που έχουν καθορισθεί στη σύμβαση πιστώσεως. Κατά την ερμηνεία του [σελ. 3 του πρωτοτύπου] άρθρου 8, παράγραφος 2, σημείο 3, του νόμου για την προστασία των καταναλωτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι προμήθειες παρατάσεως της πιστώσεως υπόκεινται στα όρια του συνολικού κόστους της πιστώσεως, καθόσον τα έξοδα αυτά περιλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πιστώσεως.

[5.3] Δεν αμφισβητείται ότι, πράγματι, η προσφεύγουσα παρέχει τη δυνατότητα παρατάσεως της προβλεπομένης στη σύμβαση προθεσμίας αποπληρωμής της πιστώσεως ή μεταθέσεως για κάποιο χρονικό διάστημα της καταβολής. Ο πιστωτικός φορέας έχει δικαίωμα να επιβάλλει επιβαρύνσεις για τη χρήση της πιστώσεως κατά τη χρονική περίοδο ως προς την οποία έχει παραταθεί η εκπλήρωση των συνομολογηθεισών στη σύμβαση υποχρεώσεων. Ωστόσο, κατά την κρίση του δικαστηρίου, οι επιβαρύνσεις αυτές δεν πρέπει να είναι απεριόριστες ούτε δυσανάλογες. Επιπλέον, από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο αριθμός των παρατάσεων που είχαν πραγματοποιηθεί από τους πελάτες της προσφεύγουσας κατά το

πρώτο εξάμηνο του 2016 ήταν σημαντικός και ανερχόταν σε πολλές δεκάδες χιλιάδες ευρώ. Εξ ου προκύπτει ότι δεν αξιολογείται επαρκώς η φερεγγυότητα των δανειοληπτών και ότι η προσφεύγουσα εκμεταλλεύεται τις παρατάσεις και επιβάλλει για αυτές υψηλή προμήθεια, χωρίς να καταλείπεται στον καταναλωτή δυνατότητα επιλογής όταν η αποπληρωμή του δανείου εντός της ορισθείσας περιόδου, η οποία είναι σχετικά σύντομη, δεν είναι δυνατή. Με τις τροποποιήσεις του νόμου επιχειρήθηκε η εξισορρόπηση της καταστάσεως αυτής, με σκοπό την προστασία του καταναλωτή.

[5.4] Δεν μπορεί να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι δεν μπορεί αν θεωρηθεί ότι οι καταβολές της προμήθειας παρατάσεως του δανείου είναι γνωστές στον πιστωτικό φορέα. Οι καταβολές της προμήθειας ορίζονται ειδικώς και είναι γνωστές από αμφότερα τα μέρη. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη ότι οι μισές πιστώσεις παρατείνονται, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί εξαιρετική κατάσταση ή σπάνιο και απρόβλεπτο συμβάν. Κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως πιστώσεως, δεν λαμβάνεται υπόψη η καταβολή της προμήθειας παρατάσεως της προθεσμίας αποπληρωμής της πιστώσεως, καθόσον, σύμφωνα με τη σύμβαση, η ρήτρα αυτή δεν είναι υποχρεωτική και μπορεί να μη συνομολογηθεί. Ωστόσο, εάν η σύμβαση ανανεωθεί ή χορηγηθούν περίοδοι χάριτος, τότε τα έξοδα αυτά —στον βαθμό που συνδέονται με τη χρήση της πιστώσεως κατά τη διάρκεια της περιόδου που έπεται της χρήσεως της πιστώσεως (καταβολές λόγω παρατάσεως, καταβολές για τη χορήγηση περιόδων χάριτος, κ.λπ.)— καθίστανται γνωστά και θεωρούνται έξοδα της πιστώσεως, στα οποία εφαρμογή έχουν οι κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, σημείο 3, του νόμου για την προστασία των καταναλωτών, περιορισμοί.

[5.5] Από τη διάταξη του άρθρου 8, παράγραφος 2, σημείο 2, του νόμου για την προστασία των καταναλωτών συνάγεται ότι τα έξοδα της συμβάσεως καταναλωτικής πίστεως πρέπει να είναι αναλογικά όχι μόνον πριν ή κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της εν λόγω συμβάσεως. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, σκοπός του τελευταίου είναι η προστασία των οικονομικών συμφερόντων του καταναλωτή ως του πλέον αδύναμου μέρους, συμπεριλαμβανομένου του συμφέροντός του να μην επιβαρύνεται με υπερβολικά έξοδα, η διασφάλιση της αναλογικότητας του συνολικού κόστους της πιστώσεως και η προώθηση της αξιολογήσεως της φερεγγυότητας του καταναλωτή.

Το συνολικό κόστος της πιστώσεως πρέπει να είναι αναλογικό και σύμφωνο προς τις θεμιτές εμπορικές πρακτικές, ανεξαρτήτως της χορηγήσεως της πιστώσεως ή της παρατάσεως της προθεσμίας αποπληρωμής της. Από τη δικογραφία συνάγεται ότι, μετά από ευρείες συζητήσεις εντός του τομέα αυτού και εντός του ίδιου του Κοινοβουλίου, αποφασίστηκε η υιοθέτηση του ευρύτερου ορισμού του συνολικού κόστους της πιστώσεως, προκειμένου να επιτευχθεί ο διακηρυχθείς στην αιτιολογική έκθεση του

νομοσχεδίου σκοπός, και, ως εκ τούτου, περιορίστηκε το συνολικό κόστος της πιστώσεως. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο όρος «συνολικό κόστος της πιστώσεως» μεταφέρθηκε σκοπίμως στον νόμο για την προστασία των καταναλωτών, ώστε να έχει εφαρμογή όχι μόνο ως προς τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, αλλά και ως προς τους περιορισμούς του συνολικού κόστους της πιστώσεως. Δεδομένου ότι το κόστος της παρατάσεως της πιστώσεως καθορίζεται κατά τον χρόνο ενάρξεως ισχύος της δανειακής συμβάσεως, όταν ο καταναλωτής επιθυμεί να ανανεώσει τη συναφθείσα σύμβαση, οι κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, σημείο 3, του νόμου για την προστασία των καταναλωτών περιορισμοί έχουν επίσης εφαρμογή στο κόστος παρατάσεως της πιστώσεως, καθόσον κατά τον χρόνο κατά τον οποίον συμφωνείται η παράταση το συνολικό κόστος της πιστώσεως καθίσταται γνωστό.

[6] Η προσφεύγουσα άσκησε αίτηση αναιρέσεως κατά της εν λόγω αποφάσεως. Με αυτήν προβάλλει ότι δεν είναι υποχρεωτική η καταβολή προμήθειας παρατάσεως για τη λήψη του δανείου ή για τη χρήση του. Η ανανέωση της συμβάσεως αποτελεί μία εκ των τριών εναλλακτικών όταν λήγει το δάνειο. Οι άλλες δύο συνίστανται στην αποπληρωμή του δανείου χωρίς πρόσθετες καταβολές ή στη μη αποπληρωμή του δανείου, με [σελ. 4 του πρωτοτύπου] δυνατότητα επιβολής τόκων υπερημερίας. Κατά την κρίση της, τα έξοδα παρατάσεως δεν μπορούν να περιλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πιστώσεως, διότι το γεγονός της παρατάσεως δεν είναι γνωστό κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως, ήτοι κατά τον χρόνο σε αναφορά προς τον οποίον καθορίζεται το συνολικό κόστος της πιστώσεως και υπολογίζεται το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο.

Σκεπτικό

Εφαρμοστέο νομοθετικό πλαίσιο

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[7] Αιτιολογικές σκέψεις 20 και 43, και άρθρο 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (στο εξής: οδηγία 2008/48).

Λεττονικό δίκαιο

[8] Ο νόμος για την προστασία των καταναλωτών (ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, διαθέσιμος στον ιστότοπο <https://likumi.lv/doc.php?id=23309>) ορίζει τα εξής:

[«] Άρθρο 1. Ορισμοί.

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, νοούνται ως: [...]

9) «συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή»: το σύνολο των επιβαρύνσεων, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, των προμηθειών, των φόρων και των κάθε άλλου είδους αμοιβών, που καλείται να πληρώσει ο καταναλωτής για τη σύμβαση πιστώσεως και τα οποία γνωρίζει ο πιστωτικός φορέας, πλην των συμβολαιογραφικών δαπανών. Τα έξοδα που αφορούν συμπληρωματικές υπηρεσίες σχετικές με τη σύμβαση πιστώσεως, ιδίως τα ασφάλιστρα, περιλαμβάνονται επίσης εάν, επιπλέον, η σύναψη της συμβάσεως υπηρεσίας είναι υποχρεωτική για την έγκριση της πιστώσεως ή για τη χορήγησή της υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που διαφημίζονται.

[...]

Άρθρο 8. Καταναλωτική πίστη

[...]

(2²) Τα έξοδα της συμβάσεως καταναλωτικής πίστεως είναι αναλογικά και σύμφωνα με τις θεμιτές εμπορικές πρακτικές. Το συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή υπολογίζεται σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν οι διέποντες την καταναλωτική πίστη νομοθετικοί κανόνες.

(2³) Θεωρούνται ως απαιτήσεις μη συνάδουσες προς τις διατάξεις της παραγράφου 2² του παρόντος άρθρου εκείνα τα συνολικά έξοδα για τον καταναλωτή που υπερβαίνουν το 0,55 % ημερησίως του ποσού της πιστώσεως από την πρώτη έως (και) την έβδομη ημέρα χρήσεως της πιστώσεως, το 0,25 % ημερησίως του ποσού της πιστώσεως από την όγδοη έως (και) τη δέκατη τέταρτη ημέρα χρήσεως της πιστώσεως και το 0,2 % ημερησίως του ποσού της πιστώσεως από τη δέκατη πέμπτη ημέρα χρήσεως της πιστώσεως. Στις συμβάσεις κατά τις οποίες η πίστωση αποπληρώνεται κατόπιν οχλήσεως ή κατά τις οποίες η περίοδος χρήσεως της πιστώσεως υπερβαίνει τις 30 ημέρες, θεωρούνται ως απαιτήσεις μη συνάδουσες με την παράγραφο 2² του παρόντος άρθρου εκείνα τα συνολικά έξοδα της πιστώσεως για τον καταναλωτή που υπερβαίνουν το 0,25 % ημερησίως του ποσού της πιστώσεως. Οι περιορισμοί επί του συνολικού κόστους της καταναλωτικής πίστεως δεν ισχύουν για εκείνες τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως στις οποίες, προκειμένου να συναφθούν, παραδίδεται στον πιστωτικό φορέα κάποιο αγαθό ως εγγύηση και σύμφωνα με τις οποίες η ευθύνη του καταναλωτή περιορίζεται αποκλειστικώς στο αγαθό που έχει δοθεί ως εγγύηση. [...] [»]

[9] Απόφαση 1219 του Υπουργικού Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2016, διατάξεις περί της καταναλωτικής πίστεως (διαθέσιμη στον ιστότοπο <https://likumi.lv/ta/id/285975-noteikumi-par-pateretaja-kreditesanu>).

[«]2. Ορισμοί: [σελ. 5 του πρωτοτύπου]

2.1. “συνολικό ποσό πληρωτέο από τον καταναλωτή”: το άθροισμα του συνολικού ποσού της πιστώσεως και του συνολικού κόστους της πιστώσεως για τον καταναλωτή·

2.2. “συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο”: το συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή, εκφραζόμενο ως ετήσιο ποσοστό του συνολικού ποσού της πιστώσεως, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των εξόδων, σύμφωνα με τις παραγράφους 5, 6 και 7 της παρούσας αποφάσεως·

[...]

6. Κατά τον υπολογισμό του συνολικού ετησίου πραγματικού επιτοκίου, προσδιορίζεται το συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή. Κατά τον υπολογισμό του συνολικού κόστους για τον καταναλωτή, δεν λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα έξοδα:

6.1. Τυχόν έξοδα με τα οποία επιβαρύνεται ο καταναλωτής λόγω μη εκπληρώσεως ή πλημμελούς εκπληρώσεως κάποιας από τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της συμβάσεως πιστώσεως.

6.2. Τα έξοδα που οφείλει να πληρώσει ο καταναλωτής κατά την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών, πλην του τιμήματος της αγοράς, είτε αγοράζει επί πιστώσει είτε τοις μετρητοίς.

7. Τα έξοδα για την τήρηση λογαριασμού στον οποίο εγγράφονται ταυτόχρονα καταβολές και αναλήψεις, τα έξοδα για τη χρήση μέσου πληρωμής που επιτρέπει ταυτόχρονα τη διενέργεια καταβολών και αναλήψεων, καθώς και τα λοιπά έξοδα τα σχετικά με καταβολές, περιλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή, εκτός εάν το άνοιγμα του λογαριασμού είναι προαιρετικό και τα έξοδα του λογαριασμού έχουν προσδιορισθεί σαφώς και αυτοτελώς στη σύμβαση πιστώσεως ή οιαδήποτε άλλη σύμβαση η οποία συνάπτεται με τον καταναλωτή.

8. Ο υπολογισμός του συνολικού ετησίου πραγματικού επιτοκίου γίνεται σύμφωνα με το τεκμήριο ότι η σύμβαση πιστώσεως εξακολουθεί να ισχύει για όλη τη συμφωνηθείσα διάρκεια της και ότι ο πιστωτικός φορέας και ο καταναλωτής εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τους όρους και κατά τις ημερομηνίες που έχουν καθορισθεί στη σύμβαση πιστώσεως.

9. Για τις συμβάσεις πιστώσεως που επιτρέπουν αλλαγές στο συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο, στο χρεωστικό επιτόκιο ή σε άλλα έξοδα που περιλαμβάνονται στο συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο, των οποίων όμως το ύψος δεν μπορεί να προσδιορισθεί επακριβώς τη στιγμή του υπολογισμού, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο υπολογίζεται σύμφωνα με το τεκμήριο ότι το χρεωστικό επιτόκιο και τα λοιπά έξοδα

παραμένουν σταθερά και ισχύουν μέχρι το τέλος της συμβάσεως πιστώσεως. [»]

Λόγοι για τους οποίους υφίστανται αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[10] Ο όρος «συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή» εισήχθη στον νόμο για την προστασία των καταναλωτών συμφώνως προς τις διατάξεις του άρθρου 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48. Κατά συνέπεια, η ερμηνεία της διατάξεως του νόμου για την προστασία των καταναλωτών καθορίζεται από το περιεχόμενο του αντίστοιχου κανόνα της ΕΕ. Εν προκειμένω, πρέπει να αποσαφηνιστεί εάν το συνολικό κόστος της πιστώσεως περιλαμβάνει τα έξοδα λόγω παρατάσεως της πιστώσεως, καθόσον οι διατάξεις περί παρατάσεως της πιστώσεως αποτελούν τμήμα των ρητρών και όρων της συμβάσεως που έχει συναφθεί μεταξύ του πιστωτικού φορέα και του δανειολήπτη. Ως εκ τούτου, το ζήτημα αφορά την ερμηνεία των κανόνων της οδηγίας 2008/48, ως προς την οποία το αιτούν δικαστήριο εκφράζει ορισμένες αμφιβολίες για τους λόγους που εκτίθενται εν συνεχεία.

[11] Από την εξέταση της νομολογίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο ορισμός της έννοιας «συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή» κατά το άρθρο 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48 είναι ιδιαίτερος ευρύς, ώστε αυτός να είναι σύμφωνος με τον επιδιωκόμενο με την οδηγία σκοπό να διασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, και ότι οι ρήτρες της δανειακής συμβάσεως που περιστέλλουν τον όρο αυτόν είναι ασύμβατες προς την οδηγία. Η οδηγία 2008/48 προβλέπει, στον τομέα της καταναλωτικής πίστεως, την πλήρη και υποχρεωτική εναρμόνιση σε ορισμένους σημαντικούς τομείς, η οποία θεωρείται απαραίτητη για να εξασφαλισθεί υψηλό και ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των συμφερόντων όλων των καταναλωτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για να διευκολυνθεί στον τομέα της καταναλωτικής πίστεως η δημιουργία εσωτερικής αγοράς υπό συνθήκες εύρυθμης λειτουργίας. Ο ιδιαίτερος ευρύς ορισμός της έννοιας «συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή», κατά το άρθρο 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48, ανταποκρίνεται [σελ. 6 του πρωτοτύπου] στον σκοπό που επιδιώκει η εν λόγω οδηγία, στο μέτρο που δύναται να διασφαλίσει ευρεία προστασία των καταναλωτών (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Δεκεμβρίου 2016, Verein für Konsumenteninformation, C-127/15, ECLI:EU:C:2016:934, σκέψεις 27 και 35). Στην εν λόγω υπόθεση, η γενική εισαγγελέας εκτίμησε ότι ο κατά το άρθρο 3, στοιχείο ζ', ορισμός του «συνολικού κόστους της πιστώσεως για τον καταναλωτή» είναι αρκετά ευρύς ώστε να περιλαμβάνει τα έξοδα εισπράξεως που προκύπτουν όταν ο δανειολήπτης είναι υπερήμερος βάσει της αρχικής συμβάσεως, ανεξαρτήτως εάν τα έξοδα αυτά χρεώνονται από τον ίδιο τον δανειστή ή από γραφείο εισπράξεως οφειλών που ενεργεί εξ ονόματός του (προτάσεις της γενικής εισαγγελέα Eleanor Sharpston της 21ης Ιουλίου 2016, Verein für Konsumenteninformation, C-127/15, ECLI:EU:C:2016:584, σημείο 41).

[12] Ταυτοχρόνως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο πιστωτικός φορέας μπορεί να εισπράττει άλλου είδους προμήθειες μη περιλαμβανόμενες στην οδηγία 2008/48. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά τη ρύθμιση άλλων ειδών προμηθειών (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 2012, SC Volksbank România, C-602/10, ECLI:EU:C:2012:443, σκέψεις 65 έως 67). Επομένως, θα μπορούσε, επίσης, να υποστηριχθεί ότι ο κατά το άρθρο 3, στοιχείο ζ΄, της οδηγίας 2008/48 όρος «συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή» θα μπορούσε να ερμηνεύεται με διαφορετικό τρόπο στις εθνικές έννομες τάξεις.

[13] Στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2008/48, η Επιτροπή επεσήμανε ότι το συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή περιλαμβάνει το σύνολο των καταβλητέων από αυτών εξόδων, τα οποία είναι γνωστά από τον πιστωτικό φορέα ή μπορούν να καθοριστούν από τον τελευταίο. Τα έξοδα αυτά περιλαμβάνουν την καταβολή τόκων, τους φόρους και τις προμήθειες εκ της συμβάσεως πιστώσεως (εν αντιθέσει προς τους φόρους επί αγαθών ή υπηρεσιών, παραδείγματος χάριν), τα έξοδα διαμεσολαβήσεως στην πίστωση που βαρύνουν τον καταναλωτή, τα διοικητικά έξοδα (παραδείγματος χάριν, για την προετοιμασία του δανείου ή για την εξέταση και έγκριση της συνάψεως της συμβάσεως πιστώσεως), έξοδα ασφαλίσεως και έξοδα για την εξαγωγή αποσπασμάτων των λογαριασμών ή για ταχυδρομικές αποστολές. Δεν περιλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πιστώσεως τα τέλη αδράνειας (dormancy or inactivity fees), τα οποία σχετίζονται με τη μη χρήση της πιστώσεως. Ωστόσο, τα τέλη αυτά πρέπει να γνωστοποιούνται ως τμήμα των προσυμβατικών πληροφοριών σύμφωνα με τα άρθρα 5, παράγραφος 1, στοιχείο θ΄, και 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε΄, και των συμβατικών πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ια΄ (Commission staff working document: Guidelines on the application of Directive 2008/48/EC (Consumer Credit Directive) in relation to costs and the Annual Percentage Rate of charge, SWD(2012) 128, Brussels, 8.5.2012, p. 15) [έγγραφο εργασίας της Επιτροπής για τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2008/48/EK (οδηγία για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστωσης) σε σχέση με τα έξοδα και το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο (Βρυξέλλες)].

[14] Επιπλέον, με την απόφαση της 21ης Απριλίου 2016, το Δικαστήριο απεφάνθη επί της έννοιας του συνολικού κόστους της πιστώσεως για τον καταναλωτή (στην υπόθεση Radlinger και Radlingerová, C-377/14, ECLI:EU:C:2016:283). Ωστόσο, η απόφαση αυτή δεν περιλαμβάνει την ερμηνεία της νομοθεσίας που είναι αναγκαία για την επίλυση του υπό εξέταση ζητήματος. Επίσης, οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση Lexitor Sp. (C-383/18, ECLI:EU:C:2019:451), οι οποίες δημοσιεύθηκαν πριν από την έκδοση της παρούσας αποφάσεως, αφορούν ορισμένες πτυχές της εφαρμογής του όρου «συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή».

[15] Λαμβανομένης υπόψη της μέχρι σήμερα νομολογίας του Δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, εκ πρώτης όψεως, από την ανάλυση των νομικών κανόνων προκύπτει ότι τα έξοδα παρατάσεως της συμβάσεως δεν πρέπει να

περιλαμβάνονται στο «συνολικό κόστος της πιστώσεως για τον καταναλωτή». Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, ορισμένες ειδικές ρήτρες της εξετασθείσας συμβάσεως καταδεικνύουν ότι ο πιστωτικός φορέας εκλαμβάνει την παράταση της συμβάσεως πιστώσεως ως εναλλακτική έναντι της μη εκπληρώσεως. Ούτως καταδεικνύουν τόσο η λεπτομερής διατύπωση των ρητρών αυτών της συμβάσεως όσο και όσα αναφέρονται στο δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως, καθώς και ο μεγάλος αριθμός των συμβάσεων που έχουν στην πράξη ανανεωθεί. [σελ. 7 του πρωτοτύπου]

[16] Βάσει των προεκτεθέντων, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία του άρθρου 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48. Για τον λόγο αυτόν, το αιτούν δικαστήριο κρίνει αναγκαία την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο [παραλείπόμενα].

Διατακτικό

Δυνάμει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, [παραλείπόμενα] το αιτούν δικαστήριο

αποφασίζει

Να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- 1) Αποτελεί η έννοια του «συνολικού κόστους της πίστωσης για τον καταναλωτή», όπως ορίζεται στο άρθρο 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης;
- 2) Εμπίπτουν τα έξοδα παρατάσεως της πιστώσεως στην έννοια του «συνολικού κόστους της πίστωσης για τον καταναλωτή», όπως ορίζεται στο άρθρο 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, σε περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, στην περίπτωση που οι ρήτρες παρατάσεως της πιστώσεως αποτελούν μέρος των ρητρών και όρων της συμβάσεως πιστώσεως που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ του δανειολήπτη και του πιστωτικού φορέα;

Να αναστείλει τη διαδικασία έως ότου το Δικαστήριο εκδώσει απόφαση.

[παραλείπόμενα] [δικόγραφο, επικύρωση του αντιγράφου, υπογραφές και ημερομηνίες]